

Få styr på eget tilsyn

Et vigtigt element i at sikre plantesundheden er, at planteskoler og gartnerier fører tilsyn med deres egne planter og har styr på handelsdokumenter, der sikrer sporbarheden

✎ Jeppe Rendbæk Andersen, Landbrugsstyrelsen, jepand@lbst.dk

📷 EPP0

Planteskoler og gartnerier, som skal udstede plantepas, har sammen med myndighederne en vigtig rolle i at sikre, at planteskadegørere ikke spreder sig i EU. Ved udstedelsen af plantepas, skal I selv foretage tilsyn af jeres planter i produktionen, så I er sikre på, at planterne er fri for EU-regulerede planteskadegørere. Det er altså ikke skadegørere som bladlus og melus, der er i fokus her, men derimod skadegørere, I normalt ikke ser i Danmark. Det kræver ekstra stor opmærksomhed.

Krav til eget tilsyn

Overordnet stiller plantesundhedsforordningen følgende krav til jeres eget tilsyn:

- I skal beskrive de kritiske punkter i produktionen i forhold til plantesundheden. Det er blandt andet årsagen til valg af kontroltidspunkt, og hvad I kontrollerer for. Læs mere om kritiske punkter nedenfor.
- Der skal foreligge skriftlig dokumentation for de tilsyn, I udfører.
- I skal gemme den skriftlige dokumentation for tilsynene i mindst tre år.

Der er ikke fastsat krav til, hvor tit I skal udføre eget tilsyn af de kritiske punkter, da behovet kan være meget forskelligt. Behovet afhænger blandt andet af, om det er produktion i væksthuse eller på friland, hvilke kulturer der produceres og virksomhedens aktiviteter, så som hvor meget der indkøbes fra andre lande. I kan starte med at foretage tilsyn hver 14. dag i en periode og derefter justere antallet af tilsyn i takt med de erfaringer, I gør jer.

Find de kritiske punkter

Et kritisk punkt er en fase eller arbejdsgang, der kan udgøre en risiko for plantesundheden og sporbarheden af plante-

partier. Nedenfor kan I se eksempler på, hvad der kan udgøre et kritisk punkt.

- Ved modtagelse af planter
- Før afsendelse af planter
- Ved import fra 3. lande
- Ved flytning af planter internt i virksomheden
- Ved ompotning, sortering og pakning
- Tidspunkter på året hvor regulerede skadegørere udgør en særlig risiko
- Afvandingsanlæg som kan medføre risiko for spredning af potentielle skadegørere
- Sporbarhed, herunder om det tydeligt fremgår hvilke arter, antal og oprindelse planter har på faktura mv., samt om der er påført sporbarhedskode på plantepasset
- Påført plantepas på handelsenhederne
- Mærkning med beskyttet zone plantepas

Krav til dokumentation

Det er tilstrækkeligt, at I laver en overordnet beskrivelse af, hvad I har identificeret som kritiske punkter i forhold til

plantesundheden. Det er altså ikke et krav, at der er en beskrivelse af de kritiske punkter for hvert tilsyn, I udfører i virksomheden.

Som en hjælp til at overholde kravene har Landbrugsstyrelsen lavet to skabeloner, som I kan bruge til at dokumentere de kritiske punkter i forhold til plantesundheden. Skabelonerne kan I finde på Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.lbst.dk. Det er valgfrit, om I bruger skabelonerne, og I kan derfor også vælge at bruge eksisterende IT-systemer i virksomheden til at overholde dokumentationskravene. Hvis I vælger at bruge egen skabelon eller IT-system er det også vigtigt at gemme grundlæggende oplysninger om tilsynet, så som navn på vedkommende der har udført tilsynet, dato og hvilke dele af virksomheden, som har været inspiceret. Der skal også være en beskrivelse af de kritiske punkter, I har identificeret. Har I gennemgået de kritiske punkter uden at observere noget usædvanligt, er det også vigtigt at gemme denne dokumentation. Vær også opmærksom på at få noteret, hvilke regulerede skadegørere I laver tilsyn for, da det ikke er tilstrækkeligt alene at se efter almindeligt forekommende skadegørere.

Kend symptomerne

Der er under tilsynet behov for at have fokus på, hvilke dele af planten skadegørerne kan findes på, og hvilke symptomer der kan være.

- Planteskadegøreren *Ripersiella hibisci* (hvide lus på billedet) er et eksempel på en af de planteskadegørere, som primært findes ved rødderne. Symptomer på den øvre del af planten ses først ved meget kraftige angreb.
- Planteskadegøreren *Anoplopora chiensis* er en barkbille, hvor det f.eks. er nødvendigt at holde øje med udgangshuller på stammen. Der vil typisk kunne findes runde udgangshuller på op til cirka 1 cm på den nederste del af stammen.

Planteskadegøreren *Ripersiella hibisci* (hvide lus på billedet) er en af de planteskadegørere, som primært findes ved rødderne. Symptomer på den øvre del af planten ses først ved meget kraftige angreb

Kend dine skadegørere

For at finde frem til hvilke skadegørere og symptomer, som kan være relevante for din virksomhed at se efter, kan I gøre følgende:

- Se på de kulturer, som I har indberettet via Landbrugsstyrelsens tast selv-løsning *Gartneriers risikodata*.
- Slå op i Landbrugsstyrelsens *Vejledning til producenter og omsættere af planter til plantning m.m. om reglerne for plantesundhed og -kvalitet* i bilag 3., hvor I kan finde relevante planteskadegørere ud fra kulturen.
- Når I har fundet en relevant planteskadegører i bilaget, kan I via Landbrugsstyrelsens faktaark eller via EPPO (gd.eppo.int) og EFSA's (EFSA pest survey card gallery) databaser finde konkrete oplysninger om skadegørerens biologi samt symptomer på planter.

Planteskadegøreren *Anoplopora chiensis* er en barkbille, hvor det f.eks. er nødvendigt at holde øje med udgangshuller på stammen. Der vil typisk kunne findes runde udgangshuller på op til cirka 1 cm på den nederste del af stammen.

Pligt til at anmelde fund

I takt med klimaforandringer og stigende temperatur samt en stor samhandel mellem lande forventer vi, at der vil ske en stigning i forekomsten af planteskadegørere i Danmark. Det er vigtigt, at der bliver sat ind tidligt, hvis man finder en

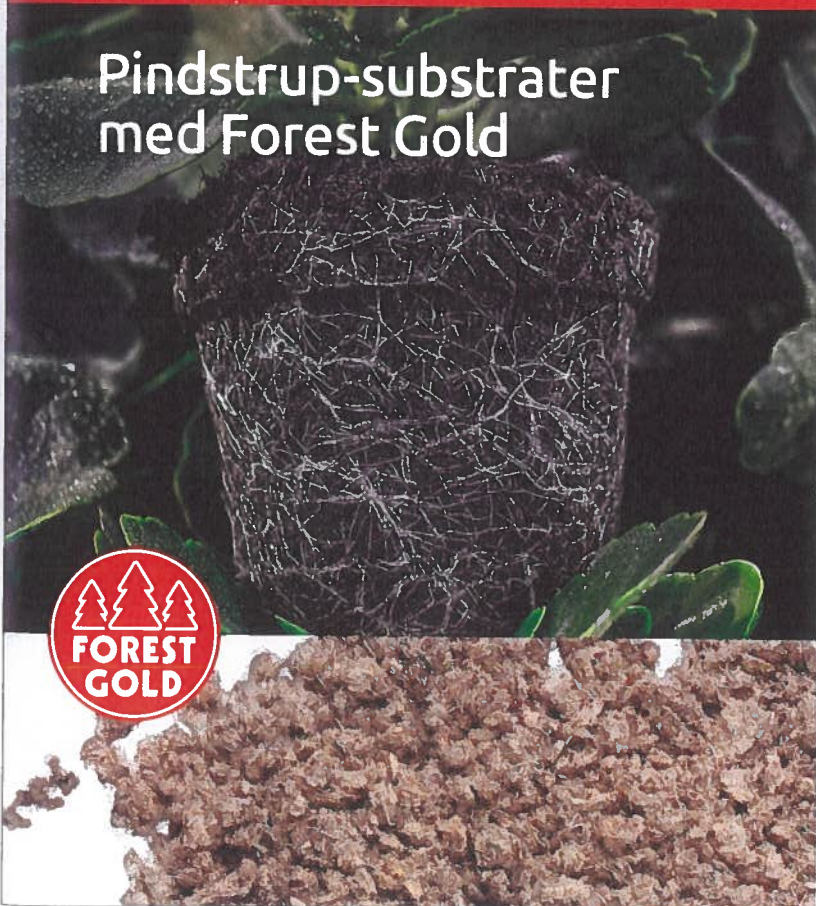
planteskadegører, og en forudsætning for at kunne sætte effektivt ind og begrænse spredning er et grundigt tilsyn med planterne.

Findes en karantæneskadegører under et tilsyn i virksomheden, er der krav om, at Landbrugsstyrelsen informeres.

– Alle har pligt til at anmelde mistanke om fund af karantæneskadegørere, også ansatte i gartnerier og planteskoler. På

Landbrugsstyrelsens hjemmeside er der mulighed for at anmelde et fund, understreges det fra Landbrugsstyrelsen. Er der spørgsmål til kravene vedrørende eget tilsyn og plantepas kan Landbrugsstyrelsen kontaktes på telefon 3395 8000. I er også velkomne til at tage kontakt til vores plantesundhedskontrollører, når de kommer på kontrol, hvis I har behov for vejledning. ■

Pindstrup-substrater med Forest Gold

Opnå bedre dræn og luftindhold

Forest Gold fra Pindstrup er træfibre, som er designet til brug i substrater, og som blandes med Pindstrup-sphagnum. Blandinger med Forest Gold giver

- bedre luftindhold og dræn
- sundere rødder og bedre vækst
- reduceret risiko for overvanding af sensitive planter
- forbedret vandfordeling og tør overflade
- færre alger og mindre levermos på overfladen af substratet
- mere ensartede planter
- kortere produktionstid
- mindre CO₂-aftryk

Forest Gold er godkendt til økologisk produktion

Kontakt os og hør, hvordan Forest Gold kan forbedre din produktion:

Henry Fruekilde
4075 1415

Torben Møller
2080 9563

